

Roman Kuhar: Ako ste jako sretni_e, možete čak i vidjeti gej par kako se drži za ruke u Ljubljani

Vidljivost LGBT(+Q) osoba, nekad i sad

Kako bi prikazali položaj i situaciju LGBT(+Q) populacije na Balkanu, razgovarali smo s aktivistima_icama iz susjednih zemalja; Slovenije, Hrvatske, BiH i Srbije, te su nam kroz razgovor dali odgovore na pitanja kakva je situacija u njihovoj državi. U tu svrhu nastala je serija tekstova, a prvi u nizu sagovornika_ca, na pitanje kakvo je stanje bilo nekad a kakvo je sad, te kako se suočavaju u regiji s istim, u svom komentaru dao nam je Roman Kuhar, profesor na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Ljubljani, aktivist i borac za prava LGBT(+Q) osoba.

LGBT(+Q) SLOVENIJA

R.K: *Za nekoga ko se bavi LGBT problemima, trenutno stanje situacije može izgledati razočaravajuće: istospolne porodice u Sloveniji još nisu zakonski priznate, a istospolna partnerstva imaju ograničena prava. No, taj dojam može zavarati. Istina je da je borba za jednaka prava istospolnih partnerstava dugotrajna i da još uvijek nema velikog pomaka u njenom ozakonjenju, ali stvari u društvu su se promjenile nabolje. U ranim devedesetim oko 60% Slovenaca tvrdilo je da ne žele imati homoseksualne osobe kao susjede. Danas ovako misli 35% njih. Prije dvadeset godina bila je prisutna velika tišina i stigmatizacija homoseksualnosti. Pri ovome ne tvrdim da homoseksualnost u Sloveniji nije više stigmatizirana, ali sigurno više nije ni tabu tema: raspravljano je o ovome u javnim debatama, postoje medijski izvještaji o tome...*

Ako ste jako sretni_e, možete čak i vidjeti gej par kako se drži za ruke u Ljubljani. Nije često, ali to se događa. Nažalost, svaki ovakav javni coming out je praćen u najmanju ruku prijetnjama i nasiljem. Preko 50% gejeva i lezbejki, prema istraživanju o njihovom svakodnevnom životu u Sloveniji, rekli su da su barem jednom doživjeli nasilje zbog svoje seksualne orijentacije. U većini slučajeva bilo je to verbalno nasilje.

Dakle, Slovenija je osjetno liberalnija od ostalih zemalja u regiji po pitanju odnosa društva prema LGBT(+Q) populaciji, iako je još uvijek prisutno verbalno i fizičko nasilje.

BRAK

R.K: *Slovenačko ministarstvo za porodične poslove je 2009. godine predložilo novi Porodični zakon koji je modernizovao definiciju porodice na način da zakonski prizna istospolne porodice i da promjeni definiciju braka: da dvoje ljudi – bez obzira na spol – mogu da se vjenčaju. Nakon tri godine javne rasprave o tome ovaj zakon je odbijen na referendumu. Gejevi i lezbejke nisu dobili prava koja zaslužuju, ali u društvu su se stvari promjenile: ljudi su počeli više govoriti o istospolnim porodicama koje su mogli vidjeti na TV-u, učenici_e su u školama razgovaral_ei o tome i sl. Sve ovo, gledajući na duge staze, doprinosi da društvo postaje tolerantnije.*

Uprkos većoj vidljivosti LGBT(+Q) osoba u Sloveniji, brak nije legalizovan za homoseksualne osobe, ali rasprave na tu temu poboljšale su položaj ove zajednice.

CRKVA, PRAJD, HOMOFOBIA

R.K.: *Naravno, uz svaku akciju slijedila je reakcija. Konzervativni krugovi i Rimokatolička crkva su djelovali i govorili protiv novog Porodičnog zakona da sam se, slušajući njih, često osjećao kao da smo još uvijek u 19. stoljeću. Isto je vrijedilo i za prajd: ako su prvi prajdovi (inače u Sloveniji organizovani od 2001.) protekli bez nasilja, nekoliko posljednjih je proteklo uz napade na sudionike Prajda, ali tek nakon održavanja. A tako i slovenačka homofobija funkcionije: ona nije vrlo očita, ali ispod navodno tolerantnog slovenačkog društva postoje još uvijek mjehurići homofobije koji isplivaju na površinu kada gejevi i lezbejke zahtjevaju jednaka prava.*

Homofobija u Sloveniji ipak je prisutna ali kao da je podvučena pod tepih. A *propos* toga uglavnom je ispoljavana u vidu verbalnog i fizičkog nasilja na Prajdu, ali često i kao posljedica istog.

NEKAD I SAD

R.K.: *LGBT zajednice u bivšoj Jugoslaviji možda su bile u različitim položajima. Kulturni, politički i historijski konteksti sigurno su utjecali na uključujuće ili isključujuće politike. To su faktori koje treba uzeti u obzir. Međutim ono što treba posebno istaknuti je ono što je isto za sve nas i protiv čega se treba boriti, a to je nepodnošljiva lakoća heteronormativnosti.*

Kada se uhvatimo u koštac s problemom vidljivosti LGBT(+Q) populacije i pokušamo dobiti informacije od nadležnih institucija o broju, postotku diskriminiranih odgovori su: *U našem kantonu nema takvih osoba, Zapad je kriv, Koliko vas ima...*

Činjenica je da su LGBT(+Q) osobe tu, dio su stanovništva, dio su brojki ali *de facto* da je statistika obmana. Nažalost, većina njih živi u *balonu* i ne razmišlja o coming outu. Ipak Slovenija je primjer poboljšanja statusa LGBT(+Q) zajednice i njene povećane vidljivosti.

Piše Erna Ključić